

Diabetes mellitus a nelegální drogy

Jana Malinovská¹, Jana Urbanová², Michala Lustigová^{3,4}, Kristýna Kučera⁵, Jan Brož¹

¹Interní klinika 2. LF UK a FN Motol, Praha, Adiktologická poradna, specializované pracoviště Area fausta, Praha

²Diabetologické centrum II. interní kliniky 3. LF UK a FN Královské Vinohrady, Praha

³Přírodovědecká fakulta UK Praha

⁴Národní ústav duševního zdraví Klecany

⁵Klinikum Darmstadt GmbH, Darmstadt, Německo

Celoživotní prevalence užití alespoň jedné nelegální drogy je v ČR velmi vysoká – v roce 2017 se jednalo o 31,2 % populace ve věku 15–64 let. Aktuální prevalence diabetes mellitus (DM) je 8,8 %. Užívání nelegálních drog může být pro diabetiky rizikové z hlediska jejich vlivu na glukózový metabolismus, ale také z hlediska životního stylu, který se k užívání nelegálních drog často váže a který může mít za následek horší kontrolu glykemie a zvýšení morbidity a mortality pacientů. Užívání konopných drog, které jsou nejčastěji užívanou nelegální drogou v ČR, pravděpodobně přímo neovlivňuje glukózový metabolismus, ale zvyšuje apetit a snižuje míru sebekontroly. Opioidy/opiáty narušují sekreci inzulinu, což vede k hyperglykemii. Zároveň však nežádoucím účinkem léčby opioidy u diabetiků může být hypoglykemie. Kokain a další stimulantia jako MDMA zvyšují hladinu glukózy v krvi, a tak zvyšují riziko diabetické ketoacidózy u DM 1. typu. Pacienti s DM užívající v jakékoli míře nelegální drogy by proto měli být dostatečně edukováni o zdravotních rizicích spojených s užíváním nelegálních drog v kombinaci s DM.

Klíčová slova: diabetes mellitus, glukózový metabolismus, kontrola glykemie, užívání nelegálních drog, zneužívání návykových látek.

Diabetes mellitus and illicit drugs

Lifetime prevalence of illicit drug use is high in the Czech Republic (CR) – it reached 31.2 % of the population in the age group 15–64 years in 2017. Diabetes mellitus (DM) applies to 8.8 % of the Czech population. Risks of illicit drug use in diabetic patients are related both to their effect on glucose metabolism and to the lifestyle associated with illicit drug use, which might lead to worsened glycemic control and increased morbidity and mortality of the patients. Cannabis use, being the most common illicit drug use in the CR, presumably does not have a direct effect on glucose metabolism. However, it increases appetite and decreases self-control. Opioids/opiates disrupt insulin secretion, which consequently leads to hyperglycaemia. On the other hand, hypoglycaemia might be an adverse effect of opioid treatment in diabetic patients. Cocaine and other stimulants such as MDMA increase a blood glucose level and increase the risk of diabetic ketoacidosis in Type 1 DM. Patients with DM who use illicit drugs should therefore be sufficiently informed about health risks related to illicit drug use in combination with DM.

Key words: diabetes mellitus, glucose metabolism, glycaemic control, illicit drug use, substance abuse.

Úvod

Míra prevalence užití nelegálních drog alespoň jednou v životě je v obecné populaci v České republice (ČR) i celé Evropské unii (EU) vysoká. Dle posledních dat z roku 2018 má v EU zkušenost s užitím

nelegální drogy 29 % osob ve věku 15–64 let (1). V ČR má dle průzkumu Prevalence užívání drog v populaci ČR (2) z roku 2017 ve stejné věkové skupině zkušenost s užitím nelegální drogy 31,2 %, přičemž nejčastěji užitou nelegální drogou jsou konopné drogy s prevalencí 28,2 % (2).

KORESPONDENČNÍ ADRESA AUTORA:

MUDr., Bc. Jana Malinovská, jana.malinovska@seznam.cz

Interní klinika 2. LF UK a FN Motol, V Úvalu 84, 150 00 Praha 5

Cit. zkr: Vnitř Lék 2020; 66(2): e16–e19

Článek přijat redakcí: 9. 9. 2019

Článek přijat po recenzích k publikaci: 11. 12. 2019